ePublishing
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
NATIONAL DOCUMENTATION CENTRE

Χώροι για το Παιδί ή Χώροι του Παιδιού;

Τόμ. 1 (2018)

Πρακτικά Συνεδρίου 'Χώροι για το Παιδί ή Χώροι του Παιδιού; Όταν η συνθήκη αγωγής και εκπαίδευσης τέμνεται με την καθημερινότητα της πόλης'

Η παιδαγωγική ποιότητα, η πρόσβαση και ο εξοπλισμός των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού για τα παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

Βικτώρια Πολίτη (Victoria Politi), Καφένια Μπότσογλου (Kafenia Botsoglou)

doi: 10.12681/χπ.1475

https://epublishing.ekt.gr | **e-Εκδότης:** ΕΚΤ | **Πρόσβαση:** 20/04/2024 18:34:45

Η παιδαγωγική ποιότητα, η πρόσβαση και ο εξοπλισμός των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού για τα παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες
Accessibility and quality in playgrounds for children with special needs

Βικτώρια Πολίτη
MSc, Ειδική Παιδαγωγός
Καφένια Μπότσογλου
Καθηγήτρια Προσχολικής Παιδαγωγικής, ΠΤΕΑ Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Περίληψη
Οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού αποτελούν έναν πολύ σημαντικό παράγοντα στην ολόπλευρη ανάπτυξη, τόσο των τυπικά αναπτυσσόμενων παιδιών, όσο κι αυτών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Γι' αυτό και κρίνεται απολύτως απαραίτητο οι χώροι αυτοί να είναι προσβάσιμοι και κατάλληλοι να χρησιμοποιηθούν από τα παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Στην παρούσα μελέτη, στόχος μας είναι να προσδιοριστεί ο βαθμός της προσβασιμότητας και της καταλληλότητας προς χρήση των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού από τα παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Για τον σκοπό αυτό χρησιμοποιήσαμε τη σταθμισμένη κλίμακα αξιολόγησης RoSPA καθώς και ένα αυτοσχέδιο ερωτηματολόγιο το οποίο δόθηκε σε γονείς παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.
λέξεις-κλειδιά: ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού, πρόσβαση.

Victoria Politi
M.Sc, Special Education Teacher
Kafenia Botsoglou
Professor in Early Childhood Education, Special Education Dept., University of Thessaly

Abstract
Outdoor playgrounds are a very important factor in the all-round development of both formally developing children and those with special educational needs. For this reason, it is absolutely essential for playgrounds to be accessible and suitable for all children, regardless their different educational needs. In the present study, our primary focus is to determine the degree of accessibility and suitability of playgrounds for children with special educational needs. For this purpose we used the RoSPA rating scale and a questionnaire which was given to parents of children with special educational needs.
keywords: special educational needs, playgrounds, accessibility.

Εισαγωγή

Δεν θα ήταν υπερβολικό να υποστηριχθεί ότι το παιχνίδι αποτελεί μία από τις πιο σημαντικές δραστηριότητες του ανθρώπου σε όλες τις ηλικίες. Βέβαια, η παιδική ηλικία κυρίως είναι άρρηκτα συνυφασμένη με το παιχνίδι, καθώς αποτελεί την πιο

αγαπημένη δραστηριότητα των παιδιών. ενώ ταυτόχρονα συμβάλλει στην ολόπλευρη ανάπτυξή τους.

Σύμφωνα και με τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού των Ηνωμένων Εθνών (1989, όπως αναφέρεται στο Μπότσογλου 2010), το παιχνίδι είναι ένα κεντρικό στοιχείο της καθημερινής ζωής των παιδιών. Και ως δικαίωμα πρέπει να αντιμετωπίζεται και να προσφέρεται σε όλα τα παιδιά, ανεξάρτητα από το κοινωνικό, πολιτισμικό και οικονομικό πλαίσιο όπου ζουν, το χρώμα τους ή τις ειδικές ανάγκες που έχουν στην καθημερινότητα και την εκπαίδευση τους. Οι ειδικές ανάγκες ενός παιδιού δεν μειώνουν την ενέργειά του, ούτε του αφαιρούν την πηγαία του διάθεση για περιπέτεια. Τα παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες είναι κατά πρώτον παιδιά και κατά δεύτερον παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Η παιδική ηλικία τους είναι πολύ πιο σημαντική από τα διαφορετικά χαρακτηριστικά που τους προσδίδουν οι ιδιαίτερές τους ανάγκες (Μπότσογλου 2010).

Όλα τα παιδιά αναπτύσσονται γνωστικά και σωματικά μέσα από το παιχνίδι, και ένα αυξανόμενο σώμα της έρευνας επισημαίνει το σημαντικό ρόλο που το φυσικό περιβάλλον διαδραματίζει στη ψυχική, κοινωνική και σωματική εξέλιξη των παιδιών (Miller 1989, Rivkin 1995, Klein, Cook και Richardson-Gibbs 2001, Sachs και Vinceta 2010).

Η επαφή με τη φύση, η σωματική άσκηση και η ανάπτυξη της δημιουργικότητας κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού σε υπαίθριους χώρους κρίνονται πολύ σημαντικά και για τα παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (ΕΕΑ). Το παιχνίδι στον υπαίθριο χώρο, με βάση τα ευρήματα, μπορεί να έχει πολύ θετική επίδραση σε παιδιά με ΕΕΑ. Πιο συγκεκριμένα:

- Τα παιδιά με Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής και Υπερκινητικότητα (ΔΕΠΥ) μπορούν καλύτερα να συγκεντρωθούν όταν έχουν συχνή επαφή με το φυσικό περιβάλλον. Πιο συγκεκριμένα τα παιδιά που παίζουν περισσότερο στη φύση σημειώνουν υψηλότερη βαθμολογία σε τεστ συγκέντρωσης και αυτοπειθαρχίας. Όσο περισσότερο πράσινο υπάρχει στο χώρο, τόσο καλύτερα τα αποτελέσματα (Taylor, Kuo και Sullivan 2001).
- Τα παιδιά που παίζουν σε φυσικά περιβάλλοντα έχουν καλύτερο κινητικό συντονισμό, ισορροπία, ευκινησία, και αρρωσταίνουν λιγότερο (Fjørtoft 2001, 2004).
- Όταν τα παιδιά παίζουν σε υπαίθριους χώρους, χρησιμοποιούν ιδιαίτερα το ευφάνταστο και δημιουργικό παιχνίδι που καλλιεργεί τις γλωσσικές δεξιότητες και ενισχύει την κοινωνικότητά τους (Fjørtoft 2000).
- Το παιχνίδι σε φυσικό περιβάλλον συμβάλλει στην ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων των παιδιών με ΕΕΑ (Said 2012).

Κρίνεται απαραίτητο δε, οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού για παιδιά με ΕΕΑ να ενισχύουν τη διασκέδαση σε ένα ασφαλές υπαίθριο περιβάλλον. Για παράδειγμα, πολλά παιδιά με αυτισμό βρίσκονται κυρίως σε δομημένα περιβάλλοντα εσωτερικού χώρου μάθησης, ενώ μπορούν να λαμβάνουν μεγαλύτερα οφέλη από δραστηριότητες σε εξωτερικούς χώρους (Sachs και Vinceta 2010). Το παιχνίδι στους υπαίθριους χώρους, επίσης, συμβάλλει σημαντικά στην ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων των παιδιών αυτών, ενώ παιχνίδια με το νερό και την άμμο, λειτουργούν πιο εποικοδομητικά για τα παιδιά σε υπαίθριους χώρους από ότι σε εσωτερικούς (Klein, Cook και Richardson-Gibbs 2001).

Η πρόσβαση των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού

Σύμφωνα με τους Hicks και Heseltine (2001) ο όρος «πρόσβαση» αναφέρεται σε ένα στοιχείο ή σε μια περιοχή του υπαίθριου χώρου παιχνιδιού που μπορεί να χρησιμοποιείται, είτε απόλυτα είτε μερικώς, από όλα τα άτομα και συνεπώς και από άτομα με ΕΕΑ. Τουλάχιστον η μερική πρόσβαση κρίνεται απολύτως αναγκαία ώστε να μπορούν όλοι οι χρήστες να έχουν παρόμοιες εμπειρίες.

Όσον αφορά στην παιδαγωγική ποιότητα των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού, αυτή συσχετίζεται με τα εξής κριτήρια (Heseltine και Holborn 1987: 4, όπως αναφέρεται στο Μπότσογλου 2010):

-Τον χρόνο: Όσο αυξάνεται η χρονική διάρκεια που το παιχνίδι ελκύει το ενδιαφέρον των παιδιού, τόσο αυξάνεται και η αξία του παιχνιδιού.

-Την ευελιξία: Όσο περισσότερο μπορεί να αλλάζει ο εξοπλισμός του παιχνιδιού τόσο μεγαλύτερη είναι και η παιδαγωγική ποιότητα του υπαίθριου χώρου παιχνιδιού.

-Την εγγύτητα: Η δυνατότητα, δηλαδή, που μπορεί να προσεγγίσει ο υπαίθριος χώρος παιχνιδιού τις ξεχωριστές ανάγκες κάθε παιδιού, καθιστώντας μεγαλύτερη την αξία του παιχνιδιού.

-Τις προκλήσεις: Το επίπεδο των προκλήσεων μπορεί να μεγαλώσει όσο ταυτόχρονα μεγαλώνουν κι οι δυνατότητες που μπορεί να παρέχει ο υπαίθριος χώρος παιχνιδιού στο παιδί.

-Την καταλληλότητα: Να μπορεί, δηλαδή, να προσαρμόζεται ο υπαίθριος χώρος παιχνιδιού σε κάθε ξεχωριστή ανάγκη ή ηλικία του κάθε παιδιού.

-Τη συνεργασία: Κατά πόσο ο εξοπλισμός του υπαίθριου χώρου μπορεί να προωθεί και να ενισχύει το παιχνίδι συνεργασίας μεταξύ των παιδιών.

Το παιχνίδι σε υπαίθριους χώρους προσφέρει σε όλα τα παιδιά την ευκαιρία να αποκτήσουν ποικίλες εμπειρίες. Ωστόσο, το υπαίθριο παιχνίδι μπορεί να είναι προβληματικό για αυτά τα παιδιά καθώς οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού μπορεί να είναι αφιλόξενοι. Με τον κατάλληλο σχεδιασμό και εξοπλισμό μπορούμε να δημιουργήσουμε υπαίθριους χώρους που προωθούν την απόλαυση και διασκέδαση για όλα τα παιδιά, χωρίς αποκλεισμούς.

Υπάρχουν μια σειρά από βασικές αρχές που προσδιορίζονται από τον Καθολικό Σχεδιασμό (Universal Design). Οι αρχές αυτές είναι (Μπότσογλου 2010):

Η δίκαιη χρήση. Ο σχεδιασμός είναι χρήσιμος για τους ανθρώπους με διαφορετικές ικανότητες. Προσφέρει ίδια μέσα χρήσης για όλους τους χρήστες, δεν στιγματίζει τους χρήστες, προβλέπει ασφάλεια, προστασία και καθιστά τον σχεδιασμό ελκυστικό για όλους τους χρήστες.

Η ευελιξία στη χρήση. Ο σχεδιασμός φιλοξενεί ένα ευρύ φάσμα προτιμήσεων και προσαρμόζεται στις ικανότητες του χρήστη.

Απλή και διασθητική χρήση. Η χρήση του σχεδιασμού είναι εύκολο να γίνει κατανοητή από τον χρήστη, ανεξάρτητα από την εμπειρία ή τη γνώση του.

Κατανοητές πληροφορίες χρήσης. Ο σχεδιασμός παρέχει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για τον χρήστη, ανεξάρτητα από τις συνθήκες του περιβάλλοντος ή τις αισθητήριες ικανότητές του.

Η ανοχή στο λάθος. Ο σχεδιασμός ελαχιστοποιεί τους κινδύνους και τις δυσμενείς συνέπειες τυχαίων ή σκόπιμων ενεργειών.

Η χαμηλή σωματική προσπάθεια. Ο σχεδιασμός μπορεί να χρησιμοποιηθεί αποτελεσματικά και άνετα, με την ελάχιστα δυνατή προσπάθεια.

Το μέγεθος και ο χώρος για την προσέγγιση και τη χρήση. Το κατάλληλο μέγεθος και ο χώρος προβλέπει την προσέγγιση, το χειρισμό και τη χρήση, ανεξάρτητα από το μέγεθος του σώματος του χρήστη, τη στάση του σώματός του ή την κινητικότητά του.

Για την Αυστραλία υπάρχει ο οδηγός για τα πρότυπα στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού και τον εξοπλισμό αυτών (Standards Australia 2004). Όσον αφορά τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής υπάρχει ο οδηγός των «Americans with Disabilities Act» (ADA 2000) στον οποίο σημειώνεται ότι ο εξοπλισμός των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού τουλάχιστον κατά το ήμισυ θα πρέπει να είναι προσβάσιμος στα παιδιά με Ε.Ε.Α. Στο Ηνωμένο Βασίλειο υπάρχουν αρκετοί τέτοιοι οδηγοί όπως ο οδηγός των Dunn, Moore και Murray (2003) οι οποίοι εστιάζουν στην ένταξη σε κοινωνικό επίπεδο κυρίως των μαθητών με ΕΕΑ σε υπαίθριους χώρους παιχνιδιού και ο οδηγός των «The Royal Society for the Prevention of Accidents» (RoSPA) που εστιάζει κυρίως στην ασφάλεια των παιδιών με ΕΕΑ στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού των Hicks και Heseltine (2001).

Όσον αφορά την Ελλάδα το Υπουργείο Εσωτερικών καθόρισε για πρώτη φορά νομοθετικά με την απόφαση 28492/2009 τις προϋποθέσεις και τις προδιαγραφές για την κατασκευή, την οργάνωση και τη λειτουργία των παιδικών χαρών όπως και τον έλεγχό τους. Σύμφωνα με το ΦΕΚ Β 931/ 18.5.2009 για τους δημόσιους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού επισημαίνεται ότι θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά το σχεδιασμό, τη λειτουργία και την κατασκευή των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού σημαντικές παράμετροι όπως η επιλογή, η σχεδίαση και η οργάνωση του κατάλληλου χώρου, οι προδιαγραφές ασφάλειας, ο υπεύθυνος επιβλέπων της παιδικής χαράς, να χρησιμοποιείται ο κατάλληλος εξοπλισμός και επιφάνεια επίστρωσης σύμφωνα με τα πρότυπα ΕΛΟΤ (Μπότσογλου 2010).

Εμπόδια για την ένταξη των παιδιών με ΕΕΑ στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού

Με βάση το κοινωνικό μοντέλο αναπηρίας τα παιδιά με ΕΕΑ αντιμετωπίζουν σημαντικές δυσκολίες να ενταχθούν στην κοινωνία (Oliver 1996). Η άποψη που υποστηρίζεται από τους Imre (1997) και Proshansky & Fabian (1987) είναι πως η οργάνωση των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού εξυπηρετεί αποκλειστικά τις ανάγκες και τις δυνατότητες των παιδιών τυπικής ανάπτυξης.

Στην έρευνα των Yantzi, Young και McKeever (2010) διαπιστώθηκε ότι τα παιδιά με ΕΕΑ περιθωριοποιούνται στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού από τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης. Τα ίδια τα παιδιά με ΕΕΑ σε έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί δηλώνουν ότι έχουν εξαιρετικά μειωμένες εμπειρίες στο παιχνίδι στους σχολικούς υπαίθριους χώρους λόγω τόσο των φυσικών περιορισμών, όσο και των στάσεων των παιδιών τυπικής ανάπτυξης για αυτά (Prellwitz και Tamm 1999).

Οι Prellwitz και Skär (2007) πραγματοποίησαν μελέτη στη Σουηδία και διαπίστωσαν, έπειτα από συνεντεύξεις 20 παιδιών με και χωρίς ΕΕΑ, πως είχαν περιορισμένη δυνατότητα πρόσβασης στις παιδικές χαρές αλλά και περιορισμένη δυνατότητα για ανάπτυξη κοινωνικών αλληλεπιδράσεων. Επιπλέον, σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε συνοικία της τουρκικής πρωτεύουσας ο σχεδιασμός των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού δεν μπορεί να καλύψει τις ανάγκες των παιδιών αυτών και μάλιστα, όπως επισημαίνεται από τους ερευνητές, για να διαφοροποιηθεί αυτή η κατάσταση θα πρέπει, τόσο οι αρμόδιες δημοτικές αρχές, όσο και οι υπεύθυνοι για το σχεδιασμό των παιδικών χαρών να ευαισθητοποιηθούν περισσότερο επί της προσβασιμότητας και της ίσης συμμετοχής των παιδιών με ΕΕΑ στο παιχνίδι σε υπαίθριους χώρους (Talay, Akpinar και Belkayali 2010).

Στη μελέτη των Tamm και Skar (2000) αποδίδεται και μια άλλη προσέγγιση των κοινωνικών εμποδίων. Στην έρευνα αυτή επισημαίνεται πως τα παιδιά με περιορισμένη κινητικότητα ως επί το πλείστον συνοδεύονται από κάποιον ενήλικα. Η παρουσία αυτού αποτελεί τροχοπέδη στην αλληλεπίδραση με συνομιλήκους τους στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού καταλήγοντας να παίζουν τα παιδιά κυρίως μόνα τους ή με τον ενήλικα από τον οποίο συνοδεύονται (Tamm και Skar 2000). Αυτό σύμφωνα με τους Prellwitz, Tamm και Lindqvist (2001) θα μπορούσε να προκαλέσει δευτερογενείς ειδικές ανάγκες όπως «την αυξημένη εξάρτηση από ενήλικες, την ανεπαρκώς ανεπτυγμένη κοινωνική επάρκεια και τη χαμηλή αυτοεκτίμηση» (Prellwitz, και συν. 2001: 59). Στη μελέτη αυτή των Prellwitz, Tamm και Lindqvist (2001) τονίζονται τα κοινωνικά εμπόδια στην ένταξη των παιδιών με περιορισμένη κινητικότητα στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού κι επισημαίνεται η ευθύνη των δημοτικών αρχών για το κατά πόσο λαμβάνουν υπόψη τους τα άτομα αυτά κατά το σχεδιασμό των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού.

Όσον αφορά στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού στην Ελλάδα, σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε στον Βόλο, τα αποτελέσματα για την προσβασιμότητα των παιδιών με ΕΕΑ στις παιδικές χαρές κρίνονται ιδιαιτέρως απογοητευτικά. Συγκεκριμένα, σε κανένα υπαίθριο χώρο παιχνιδιού που ερευνήθηκε δεν υπήρχε εξοπλισμός κατάλληλος για τα παιδιά με ΕΕΑ, ενώ μόνο το 13,3% των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού διέθετε ράμπες (Botsoglou, Hrisikou και Kakana 2011).

Μεθοδολογία έρευνας

Οι στόχοι της έρευνας

Στόχος της έρευνας που πραγματοποιήθηκε, ήταν να διερευνήσει τα επίπεδα προσβασιμότητας για παιδιά με ΕΕΑ, στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού.

Τα ερωτήματα της έρευνας

Σε αυτό το πλαίσιο προκύπτουν σημαντικά ερωτήματα για τον σχεδιασμό και τη λειτουργία των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού και πιο συγκεκριμένα για την προώθηση της ένταξης των παιδιών με ΕΕΑ σε αυτούς. Μάλιστα, για την πιο ακριβή διατύπωση των ερευνητικών μας ερωτημάτων πραγματοποιήσαμε μια προκαταρκτική διερεύνηση στο ερευνητικό πεδίο. Πιο συγκεκριμένα, επισκεφθήκαμε κάποιους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού και καταγράψαμε τις υπάρχουσες δυσλειτουργίες.

Τα βασικά ερωτήματα που σκιαγραφούν το πλαίσιο της παρούσας εργασίας είναι:

- Ποιο είναι το επίπεδο προσβασιμότητας των παιδιών με ΕΕΑ στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού, σύμφωνα και με τις απόψεις των γονέων ;
- Κατά πόσο πιστεύουν και οι γονείς ότι πληρούνται οι αρχές ασφαλείας στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού για τα παιδιά με ΕΕΑ;
- Σε ποιο βαθμό πιστεύουν οι γονείς ότι αναπτύσσονται οι κοινωνικές δεξιότητες των παιδιών με ΕΕΑ στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού;
- Με βάση τις γνώμες των γονέων, κατά πόσο τα παιδιά με ΕΕΑ έρχονται σε επαφή με τη φύση και το πράσινο στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού;
- Σε ποιο βαθμό κρίνεται κατάλληλος ο εξοπλισμός των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού για την κάλυψη των αναγκών των παιδιών με ΕΕΑ, σύμφωνα και με τους γονείς;

Μεθοδολογία-δείγμα

Κατά τη διεξαγωγή της έρευνας, χρησιμοποιήθηκαν περισσότερα από ένα εργαλεία διότι θεωρήσαμε ότι μπορεί αυτός ο συνδυασμός να αποδειχθεί εξαιρετικά ωφέλιμος. Πιο συγκεκριμένα, για να δοθεί απάντηση στα ερευνητικά ερωτήματά μας, αποφασίσαμε να υλοποιηθεί αξιολόγηση με τη χρήση μιας σταθμισμένης κλίμακας αξιολόγησης, της RoSPA (2001). Πρόκειται για μία κλίμακα αξιολόγησης που καλύπτει τόσο την πρόσβαση στην περιοχή του υπαίθριου χώρου παιχνιδιού, όσο και τον ίδιο το χώρο παιχνιδιού. Αυτή η κλίμακα αναπτύχθηκε από τη Βασιλική Εταιρία για την Πρόληψη Ατυχημάτων (RoSPA) στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η κλίμακα αυτή μεταφράστηκε στην ελληνική γλώσσα και την χρησιμοποιήσαμε για τον έλεγχο 30 υπαίθριων χώρων παιχνιδιού στο νομό Θεσσαλονίκης. Σύμφωνα με τη σταθμισμένη αυτή κλίμακα για την πρόσβαση των παιδιών με ΕΕΑ σε υπαίθριους χώρους παιχνιδιού έχουν χρησιμοποιηθεί οι εξής ορισμοί :

Επίπεδο 1: Πλήρως προσβάσιμος. Ένας χώρος υπαίθριου παιχνιδιού απολύτως προσβάσιμος σε άτομα με ΕΕΑ.

Επίπεδο 2: Γενικά προσβάσιμος: Ένας χώρος υπαίθριου παιχνιδιού για τους περισσότερους αλλά όχι όλους τους ανθρώπους.

Επίπεδο 3: Μερικά προσβάσιμα χαρακτηριστικά: Ένας χώρος παιχνιδιού που παρουσιάζει προβλήματα για την πλειονότητα των ατόμων με ΕΕΑ, η οποία όμως μπορεί να είναι σε θέση να έχει πρόσβαση με βοήθεια.

Επίπεδο 4: Σοβαρά περιορισμένη πρόσβαση: ένας υπαίθριος χώρος παιχνιδιού που παρουσιάζει σοβαρά εμπόδια για χρήση από άτομα με ΕΕΑ, ακόμη και με βοήθεια.

Επίπεδο 5: Απρόσιτος: Ένας υπαίθριος χώρος παιχνιδιού που παρουσιάζει προκλήσεις σε τυπικώς αναπτυσσόμενα παιδιά και είναι απρόσιτος για άτομα με ΕΕΑ.

Ο χώρος στάθμευσης / απομακρυσμένη πρόσβαση αποτελεί βασική συνιστώσα της προσβασιμότητας για τα άτομα με ΕΕΑ. Το επίπεδο προσβασιμότητας της περιοχής παιχνιδιού είναι άνευ σημασίας αν τα παιδιά δεν μπορεί να φτάσουν στον υπαίθριο χώρο παιχνιδιού.

Η κλίμακα αυτή έχει ιδιαίτερο σύστημα υπολογισμού των αποτελεσμάτων. Αρχικά βρίσκουμε τον μέσο όρο για τον χώρο στάθμευσης/ απομακρυσμένη πρόσβαση. Ο χώρος κρίνεται ως πλήρως προσβάσιμος όταν ο βαθμός που συγκεντρώνει έπειτα από την αξιολόγηση είναι μέχρι 25. Γενικά προσβάσιμος χαρακτηρίζεται ο χώρος όταν ο βαθμός που συγκέντρωσε κυμαίνεται μεταξύ 25 έως 55. Όταν παρουσιάζει ορισμένα προσβάσιμα χαρακτηριστικά ο βαθμός είναι από 56-79. Σοβαρά περιορισμένη πρόσβαση παρουσιάζει ο υπαίθριος χώρος παιχνιδιού που αξιολογείται με βαθμό από 80 ως 90 και τέλος απρόσιτος θεωρείται ο υπαίθριος χώρος παιχνιδιού που συγκεντρώνει βαθμολογία από 91 και πάνω.

Επιλέχθηκαν τυχαία 30 υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού στον νομό Θεσσαλονίκης τις οποίες αξιολογήσαμε ως προς την πρόσβαση μέσω της κλίμακας RoSPA. Οι 13 από αυτούς βρίσκονταν σε περιοχές της Δυτικής Θεσσαλονίκης (Πολίχνη, Νεάπολη, Αμπελόκηποι, Εύοσμος), οι 11 στο κέντρο της Θεσσαλονίκης και οι 6 στην Ανατολική Θεσσαλονίκη (Καλαμαριά, Θέρμη, Τούμπα, Ν. Μηχανιώνα).

Στη μελέτη μας το δεύτερο μεθοδολογικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε είναι ένα ερωτηματολόγιο που κατασκευάστηκε για τις ανάγκες της έρευνας. Το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε συντάχθηκε με βάση το σκοπό της παρούσας έρευνας γι' αυτό και έγινε μια λεπτομερής διερεύνηση της βιβλιογραφίας που σχετίζεται με το παιχνίδι των παιδιών με ΕΕΑ στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού, καθώς και μια διερεύνηση οδηγών που προτείνουν διάφορες προδιαγραφές που πρέπει να ακολουθούνται κατά τον

ενταξιακό σχεδιασμό των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού έτσι ώστε να είναι προσβάσιμοι και σε παιδιά με ΕΕΑ.

Προκειμένου να καταγραφούν οι απόψεις των γονέων για την προσβασιμότητα των παιδιών τους με ΕΕΑ στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού έγινε χρήση ερωτηματολογίου, το οποίο περιελάμβανε 17 κλειστές ερωτήσεις. Συγκεκριμένα, τα ερωτηματολόγια μοιράστηκαν «επιτόπου» στο ΚΕΔΔΥ Ανατολικής Θεσσαλονίκης, κατά τις ώρες προσέλευσης και αποχώρησης των γονέων. Η μέθοδος αυτή έχει συνήθως υψηλή απόκριση και επιτρέπει στον ερευνητή να αλληλεπιδράσει με τους ερωτώμενους. Τα ερωτηματολόγια που κατασκευάστηκαν, ελέγχθηκαν και διορθώθηκαν σε κάποια σημεία τους μετά τη διεξαγωγή της πιλοτικής έρευνας.

Η στατιστική ανάλυση των δεδομένων που προέκυψαν από τις κλειστές ερωτήσεις του ερωτηματολογίου πραγματοποιήθηκε με το στατιστικό πρόγραμμα SPSS (Version 23) και περιελάμβανε: α) δείκτες περιγραφικής στατιστικής (descriptive statistics), β) δείκτες συχνοτικών κατανομών (frequency statistics) και γ) δείκτη συσχέτισης Spearman's Rho.

Το ερωτηματολόγιο που συντάχθηκε για τους γονείς, η μορφή του οποίου είναι κατά κύριο λόγο αυτή της κλίμακας Likert (όπου οι ερωτώμενοι καλούνται να επιλέξουν μια από τις 5 απαντήσεις: καθόλου, λίγο, αρκετά, πολύ, πάρα πολύ). Τα ερωτηματολόγια που μοιράστηκαν στους γονείς των παιδιών με ΕΕΑ ήταν συνολικά 35. Από αυτά επιστράφηκαν συμπληρωμένα τα 30. Οι γονείς που συμπλήρωσαν τα ερωτηματολόγια προέρχονταν από την περιοχή του νομού Θεσσαλονίκης. Στην έρευνά μας ακολουθήθηκε η «βολική» δειγματοληψία στην οποία «επιλέγονται τα πλησιέστερα άτομα για να χρησιμεύσουν ως απαντώντες, και αυτή η διαδικασία συνεχίζεται μέχρι να αποκτηθεί το απαιτούμενο μέγεθος του δείγματος» (Cohen και Manion 1997: 131).

Αποτελέσματα

Οι απόψεις των γονέων

- Εξοπλισμός

Για τις παροχές των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού (τουαλέτες, βρύσες, κάδοι απορριμμάτων), το 50% των γονέων θεωρούν πως βρίσκονται σε μικρό βαθμό σε καλή κατάσταση (Μ.Ο.=2,00, Τ.Α.=0,788), ενώ ταυτόχρονα το 63,3% του δείγματός μας υποστηρίζει πως δεν υπάρχουν επαρκείς πληροφορίες σχετικά με το ποιος είναι υπεύθυνος για τον υπαίθριο χώρο παιχνιδιού και σε ποιον μπορούν να αναφερθούν τυχόν ελλείψεις ή προβλήματα (Μ.Ο.=1,50, Τ.Α.=0,731). Ο εξοπλισμός σύμφωνα με το 43,3 % του δείγματος είναι σε μικρό βαθμό κατάλληλος, ενώ επίσης σε ποσοστό 43,3% οι γονείς πιστεύουν για τον εξοπλισμό πως είναι κατάλληλος σε μικρό βαθμό για τα παιδιά τους (Μ.Ο.=2,40, Τ.Α.=0,724).

- Παιδαγωγική Ποιότητα

Ακόμη, η πλειοψηφία τους με ποσοστό 43,3 % θεωρεί πως οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού παρέχουν σε μικρό βαθμό πολυαισθητηριακές εμπειρίες (Μ.Ο.=2,37, Τ.Α.=0,809). Επιπλέον, οι περισσότεροι γονείς με ποσοστό 43,3% πιστεύουν πως προωθείται σε μικρό βαθμό το ομαδικό παιχνίδι στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού (Μ.Ο.=2,40, Τ.Α.=1,003), ενώ το 33,3% των γονέων υποστηρίζει ότι οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού συμβάλλουν αρκετά στην κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού τους (Μ.Ο.=3,20, Τ.Α.=1,215) έναντι 30,0 % που θεωρούν ότι συμβάλλουν λίγο. Για το κατά πόσο τα παιδιά τους είναι αποδεκτά στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού από

συνομιλήκους τους τυπικής ανάπτυξης, οι περισσότεροι γονείς όπως φαίνεται θεωρούν πως είναι αποδεκτά σε ένα μέτριο επίπεδο (Μ.Ο.=3,13, Τ.Α.=1,332). Όσον αφορά στο βαθμό στον οποίο οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού παρέχουν ευκαιρίες παιχνιδιού για παιδιά διαφορετικών ηλικιών οι περισσότεροι γονείς πιστεύουν πως αυτό παρέχεται αρκετά, σε ποσοστό 46,7% (Μ.Ο.=2,93, Τ.Α.=0,868). Τέλος, οι περισσότεροι γονείς σε ποσοστό 50% θεωρούν πως αυτοί απευθύνονται σε μικρό βαθμό εξίσου σε όλα τα παιδιά, με και χωρίς ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (Μ.Ο.=1,77, Τ.Α.=0,679),(Πίνακας 1).

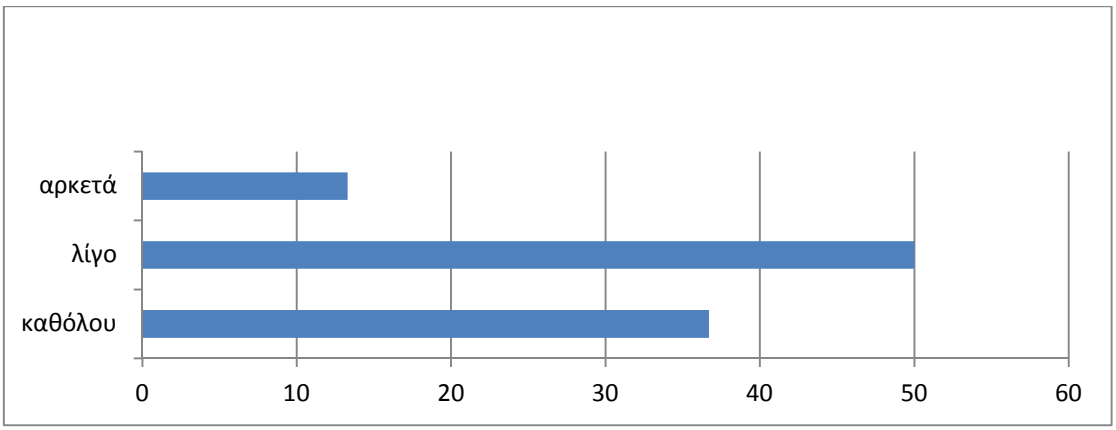

Πίνακας 1: Απόψεις γονέων για ίσες ευκαιρίες παιχνιδιού στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού

- Προσβασιμότητα

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου οι γονείς θεωρούν πως η κύρια είσοδος είναι αρκετά εύκολα προσβάσιμη για το παιδί τους σε ποσοστό 40% (Μ.Ο.=2,67, Τ.Α.=0,959) (Πίνακας 2). Επιπλέον, οι γονείς κατά 50% έχουν την πεποίθηση πως οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού είναι σε μικρό βαθμό προσβάσιμοι για τα παιδιά τους (Μ.Ο.=1,57, Τ.Α.=0,568) και το 46,7% του δείγματός μας πιστεύουν ότι δεν είναι καθόλου προσβάσιμοι οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού σε παιδιά με ΕΕΑ. Η ασφάλεια, σύμφωνα με το 56,7% των γονέων (Μ.Ο.=3,57, Τ.Α.=1,006), εξασφαλίζεται αρκετά στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού. Επίσης, η πλειονότητα των γονέων κατά 43,3 % πιστεύει ότι οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού βρίσκονται σε τοποθεσία που διευκολύνεται σε μικρό βαθμό η στάθμευση (Μ.Ο.=2,33, Τ.Α.=0,758). Οι διάδρομοι των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού όπως είδαμε σύμφωνα με το 33,3% των γονέων είναι αρκετά εύκολα προσβάσιμοι (Μ.Ο.=2,93, Τ.Α.=1,143). Τέλος, οι περισσότεροι γονείς σε ποσοστό 50% θεωρούν πως αυτοί απευθύνονται σε μικρό βαθμό εξίσου σε όλα τα παιδιά, με και χωρίς ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (Μ.Ο.=1,77, Τ.Α.=0,679).

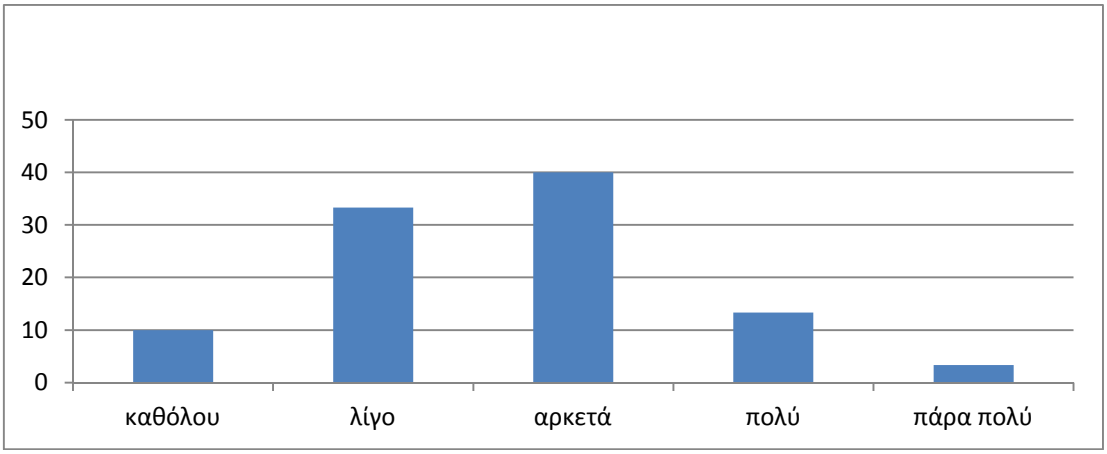

Πίνακας 2: Απόψεις γονέων για κύρια είσοδο υπαίθριου χώρου παιχνιδιού

Κλίμακα RoSPA

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της κλίμακας RoSPA όλοι οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού που εξετάσαμε είναι απρόσιτοι καθώς παρουσιάζουν προκλήσεις, τόσο σε τυπικώς αναπτυσσόμενα παιδιά, όσο και για άτομα με ΕΕΑ (Μ.Ο.=1,00, Τ.Α.=0,000), ενώ το 73,3 % των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού βρίσκονται σε τοποθεσία που παρουσιάζει σοβαρά εμπόδια στη χρήση από άτομα με ΕΕΑ, ακόμη και με βοήθεια (Μ.Ο.=3,47, Τ.Α.=1,196). Επιπλέον, η πλειοψηφία του 30% των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού που αξιολογήσαμε είναι μερικώς προσβάσιμοι (Μ.Ο.=3,47, Τ.Α.=1,196). Η κύρια είσοδος σε πλειοψηφία 43,3% είναι μερικώς προσβάσιμη για τα παιδιά με ΕΕΑ (Μ.Ο.=3,03, Τ.Α.=0,999), όπως και οι διάδρομοι των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού κατά 40% (Μ.Ο.=2,67,Τ.Α.=0,959). Όσον αφορά στις εγκαταστάσεις και τον εξοπλισμό παρουσιάζονται σοβαρά προβλήματα για τα παιδιά με ΕΕΑ(Μ.Ο.=4,23, Τ.Α.=0,817).

Τέλος, χρησιμοποιήσαμε τον δείκτη συσχέτισης Spearman's Rho για να ελέγξουμε εάν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ των δύο τεστ, κι έτσι χρησιμοποιήσαμε τις κοινές ερωτήσεις του RoSPA και του ερωτηματολογίου μας. Έπειτα από τη στατιστική ανάλυση των αποτελεσμάτων φαίνεται πως δεν υπάρχει σημαντική συσχέτιση μεταξύ των απόψεων των γονέων και της κλίμακας RoSPA (Πίνακας 3).

Correlations

			rospasumeq	eroti18
Spearman's rho	rospasumeq	Correlation Coefficient	1,000	,248
		Sig. (2-tailed)	.	,187
		N	30	30
	eroti18	Correlation Coefficient	,248	1,000
		Sig. (2-tailed)	,187	.
		N	30	30

Πίνακας 3: Συσχέτιση κλίμακας RoSPA και απόψεων γονέων

Συζήτηση- συμπεράσματα

Ο πρωταρχικός στόχος της έρευνάς μας είναι να προσδιοριστεί ο βαθμός πρόσβασης των παιδιών με ΕΕΑ στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού. Τα δύο εργαλεία μας συμφωνούν πως δεν είναι προσβάσιμοι οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού στα παιδιά με ΕΕΑ. Τα αποτελέσματα των Μ.Ο. των δύο τεστ δεν φαίνεται να διαφέρουν ιδιαίτερα, καθώς βλέπουμε ότι δεν υπάρχει σημαντικά διαφορετική οπτική από πλευράς γονέων, οι οποίοι είναι τα πιο κοντινά πρόσωπα των χρηστών των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού σε σχέση με τη σταθμισμένη κλίμακα αξιολόγησης για τη χρήση των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού από άτομα με ΕΕΑ, την οποία συνέταξαν οι αρμόδιοι και κατάλληλοι επαγγελματίες.

Ωστόσο, δεν είναι αυτό αρκετό για να υπάρξει στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στα δύο έργα, δηλαδή, δεν έπαιξε ρόλο το συνολικό σκορ του ενός τεστ στο άλλο και το αντίστροφο. Οι λόγοι για τους οποίους δε συνέβη αυτό μπορεί να ποικίλουν.

Αρχικά, θα λέγαμε πως το δείγμα μας φαίνεται πως ήταν μικρό, τόσο των ερωτηματολογίων, όσο και των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού που εξετάσαμε και γι' αυτό δε μπορέσαμε να καταλήξουμε σε στατιστικά σημαντική συσχέτιση. Επίσης, φαίνεται πως ήταν διατυπωμένες οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου σε γενικό πλαίσιο και δε μπόρεσαν να ταυτιστούν ακριβώς με τις αντίστοιχες της σταθμισμένης κλίμακας αξιολόγησης RoSPA. Ακόμη, είναι πιθανό να μην υπήρξε στατιστικά σημαντική συσχέτιση επειδή δεν εστιάσαμε στην πρόσβαση των παιδιών με μία συγκεκριμένη ειδική εκπαιδευτική ανάγκη όπως για παράδειγμα παιδιών με κινητικά προβλήματα, τα οποία αντιμετωπίζουν και αρκετά σοβαρό πρόβλημα με την πρόσβαση στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού λόγω της χρήσης των αναπηρικών αμαξιδίων.

Συνολικά, αυτό που διαπιστώθηκε στην παρούσα μελέτη είναι πως οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού δεν είναι ούτε προσβάσιμοι, ούτε κατάλληλοι να χρησιμοποιηθούν από παιδιά με ΕΕΑ. Όσον αφορά στο επίπεδο πρόσβασης, τα αποτελέσματα των δύο μεθοδογικών εργαλείων που χρησιμοποιήσαμε συμφωνούν πως δεν είναι προσβάσιμοι οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού σε παιδιά με ΕΕΑ. Να σημειωθεί ότι σε κανέναν υπαίθριο χώρο παιχνιδιού από τους οποίους εξετάσαμε δεν υπήρχε ράμπα με χειρολαβή στήριξης. Παρόμοια, και στις έρευνες των Prellwitz και Tamm (1999, 2007), Talay και συν. (2010) Prellwitz και συν. (2001) διαπιστώθηκε ότι η πρόσβαση στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού για τα παιδιά με ΕΕΑ ήταν ελλιπής.

Επίσης, οι μετρήσεις των δύο τέστ έδειξαν πως οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού είναι ασφαλείς σε μέτριο βαθμό. Παρατηρήσαμε ότι οι επιφάνειες δαπέδου πολλών υπαίθριων χώρων παιχνιδιού που εξετάσαμε καλύπτονταν με άμμο, χώμα ή χαλίκι. Σε αρκετές, βέβαια, είδαμε ότι καλύπτονταν με σταθερά και αντιολισθητικά υλικά, όπως το καουτσούκ. Οι επιφάνειες που καλύπτουν το έδαφος πρέπει να είναι σταθερές και αντιολισθητικές κάτω και μεταξύ των στοιχείων του παιχνιδιού. Τα υλικά αυτά είναι το καουτσούκ και το πριονίδι εν αντιθέσει με το χαλίκι ή την άμμο που δημιουργούν ιδιαίτερα προβλήματα στη πρόσβαση των ατόμων με κινητικά προβλήματα (Hicks και Heseltine 2001). Ακόμη, κάτω και γύρω από όλο τον εξοπλισμό παιχνιδιού το ύψος πτώσης δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 600 χιλιοστά (Hicks και Heseltine 2001).

Ακόμη, οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού θα πρέπει να είναι προσβάσιμοι στις σύγχρονες αστικές γειτονιές (GLA 2008), σύμφωνα με την μέτρησή μας με την κλίμακα RoSPA οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού ούτε βρίσκονται σε τοποθεσία που διευκολύνεται η μετακίνηση με μέσα μεταφοράς, ούτε υπάρχει δυνατότητα στάθμευσης

κοντά σε αυτούς για παιδιά με ΕΕΑ, και αυτό πιστεύουν και οι γονείς. Να σημειωθεί ότι σε κανέναν υπαίθριο χώρο παιχνιδιού δεν υπήρχε κοντινός χώρος στάθμευσης για άτομα με ΕΕΑ. Ο χώρος στάθμευσης πρέπει να εξασφαλίζει την πρόσβαση στα παιδιά με ΕΕΑ, θα πρέπει να έχει σήμανση για χρήση ατόμων με ΕΕΑ και θα πρέπει να βρίσκεται στο πλησιέστερο σημείο του υπαίθριου χώρου παιχνιδιού (Hicks και Heseltine 2001). Η επιφάνεια του χώρου στάθμευσης αυτοκινήτων θα πρέπει να μην έχει λακούβες, χαλίκια, λάσπη ή γρασίδι, ώστε να μπορεί να κινείται το αναπηρικό αμαξίδιο (Hicks και Heseltine, 2001).Στους περισσότερους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού που εξετάσαμε η επιφάνεια του χώρου στάθμευσης αυτοκινήτων είχε λακούβες, χαλίκια, λάσπη ή γρασίδι.

Ωστόσο, τα περισσότερα μονοπάτια των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού που αξιολογήθηκαν ήταν σε μέγεθος επαρκή, καλύπτονταν με λείες επιφάνειες κατασκευασμένες από κατάλληλα υλικά, όπως άσφαλτο, πέτρα ή πλάκες πεζοδρομίου, ενώ δεν παρείχαν κάποιο βοήθημα στήριξης για τα άτομα με ΕΕΑ. Σύμφωνα, μάλιστα, με τους Hicks και Heseltine (2001) στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού πρέπει τα μονοπάτια να είναι σε μέγεθος επαρκή, να καλύπτονται με λείες επιφάνειες και να παρέχουν βοηθήματα στα άτομα με ΕΕΑ.

Οι εγκαταστάσεις και ο εξοπλισμός των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού κρίθηκαν και από τα δύο εργαλεία μας ότι δεν απευθύνονται εξίσου σε όλα τα παιδιά, με και χωρίς ΕΕΑ, όπως στην έρευνα των Botsoglou και συν. (2011) σε κανένα υπαίθριο χώρο παιχνιδιού που ερευνήθηκε δεν υπήρχε εξοπλισμός κατάλληλος για τα παιδιά με ΕΕΑ. Στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού τα παιδιά με ΕΕΑ έχουν τη δυνατότητα να έρχονται σε επαφή με τους συνομηλίκους τους τυπικής ανάπτυξης και συμβάλλουν στην κοινωνική ένταξή τους (Talay και συν. 2010). Στην παρούσα έρευνα, οι γονείς υποστηρίζουν πως δεν προωθείται το ομαδικό παιχνίδι στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού, ενώ υποστηρίζουν ότι οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού συμβάλλουν αρκετά στην κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού τους και όπως φαίνεται θεωρούν πως είναι αρκετά αποδεκτά στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού από συνομιλήκους τους τυπικής ανάπτυξης. Τα ευρήματα της μελέτης μας ταυτίζονται με τα αποτελέσματα των Prellwitz και Skär (2007), Prellwitz και συν. (2001) και Talay και συν. (2010). Αποτελεσματικές παρεμβάσεις για την αύξηση των κοινωνικών αλληλεπιδράσεων μεταξύ τυπικώς αναπτυσσόμενων παιδιών και των παιδιών με ΕΕΑ θα πρέπει να εφαρμόζονται για τα παιδιά ώστε να αναπτυχθούν περισσότερο κοινωνικά (Terpstra και Tamura 2007).

Οι Nabors και συν. (2001) επισημαίνουν πως ο εξοπλισμός πέραν της ασφάλειας που πρέπει να εξασφαλίζει, θα πρέπει και να απευθύνεται σε παιδιά διαφορετικών ηλικιών και ικανοτήτων. Μάλιστα, σύμφωνα με τους Hudson, Thompson, Cechota, & Mack, (2002) θα πρέπει να διαχωρίζονται οι διάφορες περιοχές των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού ανάλογα με τις διαφορετικές ηλικίες που απευθύνονται. Οι γονείς που συμμετείχαν στη μελέτη μας πιστεύουν πως ο εξοπλισμός δεν είναι αρκετά κατάλληλος για τα παιδιά τους, δεν παρέχει ιδιαίτερα πολυαισθητηριακές εμπειρίες, ενώ θεωρούν πως οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού παρέχουν αρκετές ευκαιρίες παιχνιδιού για παιδιά διαφορετικών ηλικιών. Η Bishop (2004) δίνει μεγάλη βαρύτητα στη δημιουργία ενός πολυαισθητηριακού περιβάλλοντος για παιχνίδι που θα περιλαμβάνει χρώματα, μυρωδιές, διαφορετικές υφές, ήχους και ποικίλους φωτισμούς.

Συνοπτικά, μπορεί στην έρευνά μας να ελέγξαμε τους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού μίας μόνο πόλης, ωστόσο η πρόβλεψη για την πρόσβαση και τη χρήση των παιδιών με ΕΕΑ στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού γενικότερα στον ελλαδικό χώρο δεν πληροί

τα απαιτούμενα κριτήρια. Να σημειωθεί, πως δεν υπάρχει συστηματική καταγραφή της μειωμένης πρόσβασης των παιδιών με ΕΕΑ στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού και δεν έχει αναδειχθεί το πρόβλημα στις πραγματικές μεγάλες του διαστάσεις κι αυτό υποδηλώνει ότι οι αρμόδιες αρχές της χώρας μας δε μεριμνούν όσο θα έπρεπε λόγω της ελλιπούς γνώσης και ευαισθητοποίησης των τοπικών αρχών.

Όσο δεν είναι προσβάσιμοι οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού για παιδιά με ΕΕΑ, τόσο αυξάνεται η κοινωνική απομόνωση που βιώνουν τα παιδιά αυτά και δεν προωθείται η κοινωνική τους ένταξη. Τα αποτελέσματα της έρευνάς μας αναδεικνύουν τη προβληματική αυτή κατάσταση γεγονός που πρέπει να θορυβήσει και να κινητοποιήσει τις αρμόδιες τοπικές αρχές. Η ελληνική πολιτεία έχει την υποχρέωση να ενημερώνεται για τον κατάλληλο σχεδιασμό των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού για τα παιδιά με και χωρίς ΕΕΑ και ταυτόχρονα να μεριμνά ώστε να ενισχύεται το παιχνίδι μεταξύ τυπικών αναπτυσσόμενων παιδιών και παιδιών με ΕΕΑ.

Θεωρούμε ότι είναι επιτακτική η ανάγκη να συνεργαστούν με τους αρμόδιους φορείς άτομα διαφορετικών ειδικοτήτων τα οποία κατά βάση είναι γνώστες των ιδιαίτερων ικανοτήτων των ατόμων με ΕΕΑ που θα είναι σε θέση να συνδυάσουν τις γνώσεις τους ώστε να σχεδιαστούν κατάλληλα οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού για τα παιδιά με ΕΕΑ μεριμνώντας για την πλήρη πρόσβαση τον εξοπλισμό, την ασφάλεια, την τακτική επίβλεψή και τη συντήρηση των υπαίθριων χώρων παιχνιδιού. Σημαντικός αρωγός στη προσπάθεια αυτή μπορεί να αποτελέσει η διεξαγωγή περαιτέρω ερευνών από πανεπιστήμια ή άλλους φορείς, οι οποίες θα χρηματοδοτούνται από την εκάστοτε κυβέρνηση για τη διερεύνηση της υπάρχουσας κατάστασης και των προβλημάτων που αυτά παρουσιάζονται στους υπαίθριους χώρους παιχνιδιού στην Ελλάδα. Έτσι, θα πραγματοποιηθούν και οι κατάλληλες προσαρμογές και απαραίτητες αλλαγές ώστε να γίνουν οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού προσβάσιμοι για τα παιδιά με ΕΕΑ.

Οι υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού είναι πλέον οι μοναδικοί δημόσιοι χώροι που απευθύνονται μόνο σε παιδιά και στους οποίους τα παιδιά απολαμβάνουν το παιχνίδι, ένα αναφαίρετο δικαίωμα τους. Γι' αυτό ακριβώς οφείλουν οι αρμόδιες αρχές να εξασφαλίζουν τη σωστή τους λειτουργία, έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες όλων των παιδιών ανεξαιρέτως.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

Μπότσογλου, Κ. (2010). *Υπαίθριοι χώροι παιχνιδιού και παιδί*. Αθήνα: Gutenberg.

Ξενόγλωσση

U.S. Access Board. (2000). *Americans with Disabilities Act (ADA) Accessibility guidelines for Play Areas*. Available at: http://www.access-board.gov/play/filanerule.htm (Retrieved: 13/4/2015).

Bishop, K.(2004). Designing Sensory Play Environments for Children with Special Needs. Στο RH. L. Clements και L. Fiorentino, *The Child's Right to Play. A Global Approach*, σ. 233-242. London: Praeger Publishers.

Botsoglou, K., Hrisikou, S., και Kakana D. M. (2011). Measuring safety levels in playgrounds using environment assessment scales: the issue of playground safety in Greece. Στο *Early Child Development and Care* 6: 749-760.

Cohen, L. και Manion, L. (1997). *Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας*. Αθήνα: Εκδόσεις έκφραση.
Dunn, K., Moore, M. και Murray, P. (2003). *Developing accessible play space: A good practice guide*. Available at: http://www.communities.gov.uk/documents/communities/pdf/131052.pdf (Retrieved: 12/1/2016).
Fjortoft, I. (2000).The Natural Environment as a Playground for Children: The Impact of Outdoor Play Activities in Pre-Primary School Children. Στο *Early Childhood Education Journal* 29: 111-119.
Fjortoft, I., και Sageie, J. (2000).The natural environment as a playground for children: Landscape description and analyses of a natural playscape. Στο *Landscape and Urban Planning* 48: 83-97.
Fjortoft, I. (2001) The natural environment as a playground for children: The impact of outdoor play activities in pre-primary school children. Στο *Early Childhood Education Journal* 29: 111-117.
Fjortoft, I. (2004). Landscape as playscape: The effects of natural environments on children's play and motor development. Στο *Children, Youth and Environments* 14: 21-44.
GLA (Greater London Authority). (2008). *Supplementary planning guidance providing for children and young people's play and informal recreation*. London: GLA.
Hicks, J. και Heseltine, P. (2001). *Playgrounds for Children with Special Needs*. Royal Society for the Prevention of Accidents.
Hudson, S., Thompson, D., Cechota, C., και Mack, M. (2002). *SAFE playgrounds: Recognizing risk factors*. Available at: http://www.earlychildhoodnews.com/earlychildhood/article_view.aspx?ArticleID=128. (Retrieved: 16/3/15).
Imre ,R. (1997). Rethinking the relationships between disability, rehabilitation, andsociety. Στο *Disability and Rehabilitation* 19: 263-271.
Miller, K. (1989) *The Outside Play and Learning Book: activities for young children*. Beltsville: Gryphon House.
Oliver, M. (1996). *Understanding Disability: from theory to practice*. Basinstoke, MacMillan.
Prellwitz, M., και Skar, L. (2007). Usability of playgrounds for children with different abilities. Στο *Occupational Therapy International* 14: 144-155.
Prellwitz, M., και Tamm, M. (1999). Attitudes of key persons to accessibility problems in playgrounds for children with restricted mobility: A study in a medium-sized municipality in northern Sweden. Στο *Scandinavian Journal of Occupational Therapy* 6: 166-173.
Prellwitz, M., Tamm, M., Lindqvist. R. (2001). Are Playgrounds In Norrland (Northern Sweden) accessible to children with restricted mobility. Στο *Scandinavian Journal of Disability Research* 3: 56-68.
Rivkin, M. S. (1995). *The Great Outdoors: restoring children's right to play outside*. Washington, DC: National Association for the Education of Young Children.
Sachs, N., Vinceta, T. (2010).*Outdoor Environments for Children with Autism and Special Need*s. Available at: http://www.informedesign.org/_news/april_v09-p.pdf (Retrieved: 4/4/2014).
Said, I. (2012). Affordance of nearby and orchard on children's performances. Στο *Procedia- Social and Behavioural Sciences* 38: 195-203.

Standards Australia (2004). *Playground equipment series. AS4685*. Council of Standards Australia.
Talay, L., Akpinar, N., και Belkayali, N. (2010). Barriers to playground use for children with disabilities: A case from Ankara-Turkey. Στο *African Journal of Agricultural Research* 9: 848-855.
Tamm, M., και Skär, L. (2000) How I play: roles andrelations in the play situations of childrenwith restricted mobility. Στο *Scandinavian Journal of Occupational Therapy* 7: 174-182.
Taylor, A. F., Kuo, F. E., και Sullivan, W. (2001).Coping with add The Surprising Connection to Green Play Settings. Στο *Environment & Behavior* 33(1): 54-77.
Terpstra, J. E., Tamura, R. (2007). Effective Social Interaction Strategies for Inclusive Settings. Στο *Early Childhood* 35: 405-411.
Yantzi, N., Young, N., και McKeever, P. (2010). The suitability of school playgrounds for physically disabled children. Στο *Children's Geographies* 8: 65-78.